

2020-077

Galmaarden Watermolenstraat

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

25-9-2020

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Galmaarden Watermolenstraat (provincie Vlaams-Brabant), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 4925m² groot, heeft een langgerekte, noord-zuid georiënteerde vorm en is ten westen van de Watermolenstraat gelegen. Centraal ten oosten van het plangebied is het kruispunt Watermolenstraat-Bergstraat-Stationstraat te zien, met aan de zijde van het plangebied een kapelletje (dat niet tot het plangebied behoort). Het terrein is in gebruik als (nat) grasland. De noordelijke helft van het terrein werd in de zomer van 2018 vergraven in het kader van rioleringswerken in de Watermolenstraat. Deze graafwerken en de resultaten ervan zijn duidelijk te zien op de luchtfoto's van 2018-2019, de vergraven zone is ca. 2500m² groot en neemt dus iets meer dan de helft van het plangebied in beslag. In het zuidelijke deel van het terrein loopt een ondergrondse afvalwatercollector van oost naar west over het terrein, een zone van 3m breed boven deze leiding dient te allen tijde vrijgehouden te worden.

Het plangebied ligt zo'n 300m ten oosten van de dorpskern van Galmaarden, aan de rand van de 18de-eeuwse bewoning rond deze kern. Op de Villaretkaart uit 1745-1748 wordt het reeds weergegeven als een onbebouwd terrein, net ten oosten van de Mark. Het huidige karakter als drassig weiland is al af te lezen op de 19de-eeuwse topografische kaarten, het terrein bleef tot op heden onbebouwd. Wel vond er in 2018 een grootschalige verstoring plaats in het noordelijke deel van het terrein, ook de afvalwaterleiding in het zuidelijke deel zal voor een bodemverstoring gezorgd hebben.

Galmaarden en omgeving maken deel uit van het golvende Pajottenland en worden gekenmerkt door de lager gelegen vallei van de Mark, die nabij Moerbeke in de Dender stroomt, en hogere gronden ten noorden en zuiden van de vallei. De oost-west georiënteerde Mark stroomt doorheen de kern van Galmaarden. Het plangebied is te situeren ca. 50m ten oosten van Mark en is gelegen in diens vallei. Het terrein kent een helling van west (+24,50m TAW) naar oost (+26,00m TAW). De gronden ten oosten zijn duidelijk hoger gelegen, het is dan ook niet verwonderlijk dat daar de oude kern van Galmaarden ontstond, op een hogere opduiking vlak bij een brede bocht in de Mark.

Het noordelijke deel van het terrein werden in 2018, voorafgaand de graafwerken, archeologisch onderzocht door middel van boringen en proefsleuven. Er werd een sterk gleyige kleibodem zonder profiel (beekdalbodem) aangetroffen, waarin 2 archeologische niveaus werden onderscheiden: een dieper niveau op meer dan 2m onder maaiveld dat potentieel heeft voor steentijdvindplaatsen, en een niveau voor grondsporen op amper 20cm onder maaiveld. Enkel het bovenste niveau werd onderzocht met proefsleuven, hierbij werden enkele recente sporen aangetroffen. Deze waren niet relevant en er werd geen verder onderzoek geadviseerd op dit terrein zonder archeologische waarde. Vervolgens werd het onderzoeksgebied aangeduid als Gebieden Geen Archeologie, hoewel dus enkel het bovenste archeologische niveau was onderzocht. Dit impliceert dat Onroerend

Erfgoed ook geen archeologische waarde toekent aan het onderste archeologische niveau. Deze archeologische verwachting/waarde kan doorgetrokken worden naar het zuidelijke deel van het plangebied.

Op het terrein worden 4 vrijstaande woningen opgericht, aan de straatzijde: 3 in het noordelijke deel, en 1 in het zuidelijke deel. Omdat het terrein aan straatzijde lager is gelegen dan de straat zelf en het zich in overstromingsgevoelig gebied bevindt, wordt hier eerst een ophoging voorzien. Vervolgens worden de woningen opgetrokken, met een fundering op palen. Aan de achterzijde van de woningen zal het maaiveld lager liggen dan aan de voorzijde, waardoor er hier ruimte gecreëerd wordt voor een bergruimte die onder de gelijkvloerse verdieping komt te liggen, maar toch niet onder maaiveldniveau is gelegen. Rond de woningen worden de nodige nutsvoorzieningen voorzien en worden een zwevende terrassen aangelegd. Aan de achterzijde wordt een tuinzone voorzien. De bodemingrepen zijn relatief beperkt en zijn voornamelijk te situeren aan de straatzijde op de plekken waar de woningen worden gebouwd. Omdat hier eerst een ophoging plaatsvindt, zal een groot deel van de bodemingrepen geen impact hebben op de huidige bodem. De diepere ingrepen zoals de paalfunderingen en de nutsvoorzieningen zijn beperkt in oppervlakte en verspreid gelegen.

De 3 noordelijke woningen bevinden zich binnen de afbakening als GGA, hier vond reeds archeologisch onderzoek plaats. Op basis van dit onderzoek kan aan het zuidelijke deel van het plangebied een bijzonder lage archeologische verwachting worden toegekend. De kans dat er hier relevante archeologische sporen, vondsten en sites aanwezig zijn, is zo goed als onbestaande. Bovendien grijpen de werken, die zich beperken tot de woonzone aan de straatzijde, amper in op de bodem. Een verder vooronderzoek zal geen relevante kennisvermeerdering opleveren en wordt dus niet geadviseerd.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.